

VOLKSBELANG

Jaargang 130 - nummer 7 - oktober 2009 - maandblad

Partij zoekt voorzitter

MEDIAKRITIEK

Hoe schadelijk zijn media voor uw gezondheid?

/8

POEZIE

Marc Pairon,
een toegankelijke dichter

/10

OPINIE

Het wederwoord van de
Liberale Mutualiteit

/12

Op 5 november weten we wie er kandidaat zal zijn om Guy Verhofstadt als voorzitter van Open Vld op te volgen. Bij wijze van opwarming organiseerde het LVV een debat met jongeren, zoals Jong Vld-voorzitter Philippe De Backer, parlementslid Jean-Jacques De Gucht, Alexander De Croo en LSVV-voorzitter Jan Hayen. Zij gingen in debat met Europarlementslid en liberaal monument Annemie Neyts. Voor de gelegenheid schreef zij een tekst waarin zij op vlijmscherpe wijze de oorzaken omschrijft van de neergang van het Vlaams liberalisme. Tevens reikt zij een aantal voorstellen aan om de Vlaamse liberale partij opnieuw op de sporen te krijgen.

Als vervolg op dit debat organiseert het LVV op maandag, 16 november in het Vlaams Cultuurcentrum 'De Markten' te Brussel om 18 uur een debat met alle kandidaat-voorzitters. De voorzittersverkiezingen zelf vinden plaats op 5 december.

Lees meer blz. 3

Het wordt weer grimmig

Het komende half jaar en het voorjaar van 2010 zal het politieke debat opnieuw gedomineerd worden door de staatshervorming en de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. Het communautaire stof was al een tijdje gaan liggen, maar er is niet veel nodig om het in alle hevigheid opnieuw te laten opwaaien.

Premier Herman Van Rompuy heeft niet veel zin om over één grote staatshervorming te onderhandelen en verkiest liever stap voor stap tewerk te gaan. In zijn federale beleidsverklaring maakte hij ook maar weinig woorden vuil aan de hervorming van de staatsstructuren. Welgeteld één zin. Joëlle Milquet is daar ietwat duidelijker in. Voor haar is de staatshervorming helemaal niet aan de orde. Vooral nog heeft de zogenaamde 'Maddensdoctrine', genoemd naar de Leuvense politicoloog Bart Maddens waarbij Vlaanderen niet lan-

grimmige kant op. Vlaanderen keurt een decreet goed waardoor in Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten Vlaamse inspecteurs aan het werk kunnen. De Franstalige media spreken van een provocatie en een koude douche waardoor alle vertrouwen in de Vlamingen opnieuw een deuk heeft gekregen.

In het rondje 'belangenconflicten' over BHV wordt de ene gemeenschap tegen de andere opgezet. Ook het parlement van de Duitstalige gemeenschap tekent een belangenconflict aan tegen de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde. Niemand begrijpt welk belang de Duitstaligen uit de Oostkantons nu hebben bij het al dan niet splitsen van BHV, een gebied waar ze 200 km vandaan wonen. Tenzij dat de Duitstaligen in ruil voor hun steun aan Wallonië meer bevoegdheden krijgen van het

“Het communautaire stof was al een tijdje gaan liggen, maar er is niet veel nodig om het in alle hevigheid opnieuw te laten opwaaien.”

ger de federale staat moet helpen om zo de Franstaligen onder druk te zetten om te onderhandelen over een staatshervorming, geen enkele impact. Intussen wil het federale kabinet tegen 1 juli 2010 alles afronden want dan wordt België voorzitter van de Europese Unie en is een crisis heel ongewenst. Er resten dus nog maar weinig maanden om BHV en de staatshervorming op te lossen. Vooral het eerste dossier zit muurvast. Minister van Begroting Vanhengel zegt dat de financieringswet moet aangepast worden omdat anders de federale staat financieel nog meer wordt uitgekleeft. Vlaanderen is niet langer bereid om België bij te springen. Het algemene communautaire klimaat gaat dus stilaan weer de

Waa's Gewest. Naar buitenuit vertelt de minister-president van de Duitstalige Gemeenschap dat hij 'België gered heeft', want zo kan verder 'onderhandeld' worden over BHV. Zo kan je aan alles een uitleg geven. Verder zal de vreselijke broederstrijd bij de Franstalige liberalen van de MR niet zonder gevolgen blijven voor de federale regering en de staatshervorming. De trouwste bondgenoten van de fel belaagde Didier Reynders bevinden zich bij het rabiante francofone FDF dat nu ook zijn zinnen op Wallonië heeft gezet. Een verdere communautaire radicalisering van de Franstalige liberalen, onder druk van FDF-voorzitter Maingain is een bijzonder slechte zaak voor de komende communautaire

onderhandelingen. Maingain laat geen dag voorbij gaan om zijn ideeën over een uitbreiding van het Brussels Gewest te verkondigen. Als straks Didier Reynders aan de onderhandelingstafel moet, zal het niet gemakkelijk zijn om tot een compromis te komen over de staatshervorming. De Franstalige liberalen zijn zwaar verdeeld en zijn niet de beste partij om ernstige politiek mee te bedrijven.

Toch blijft een goede staatshervorming de enige uitweg voor het land om te overleven. Als de Franstaligen het been stijf houden en zij de verantwoordelijkheid willen dragen om België aan de afgrond te brengen, zal de roep in Vlaanderen naar onafhankelijkheid steeds sterker worden en het 'omfloerste separatisme' nog meer aanhangers krijgen. En waar staan we dan?

VOLKSBELANG

wordt uitgegeven door
de vzw Liberaal Vlaams Verbond,
Stichting Vanderpoorten
Verantwoordelijke uitgever:

Bert Cornelis,
Kard. Mercierlaan 63, 3001 Leuven
Hoofdredactie:

Bert Cornelis Bert@Reflex.tc.be

Vormgeving:

Ilde Cogen ilde.cogen@openvld.be

Secretariaat:

Luc Pareyn - Liberaal Archief
Kramersplein 23 - 9000 Gent
tel. 09/221.75.05 - fax:

09/221.12.15

www.liberaalarchief.be

luc.pareyn@liberaalarchief.be

Quo vadis Vlaams liberalisme en Open Vld ?

Na vier tegenvallende verkiezingen op rij is er binnen Open Vld een discussie op gang gekomen over de politieke toekomst van het Vlaams liberalisme en de marsrichting die de partij zou moeten volgen. Tal van Open Vld'ers lieten de voorbije maanden hun stem horen en de partij maakt zich nu op voor voorzittersverkiezingen die op 5 december hun beslag krijgen.

LW-debat

Het LVV volgt de discussie van de Vlaamse liberale partij op de voet en organiseerde op 29 september in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) een debat met enkele protagonisten en minister van Staat Annemie Neyts. Alexander De Croo, Philippe De Backer, Jean-Jacques De Gucht en Jan Hayen kregen de remedies van Annemie Neyts voor de voeten gegooid. Haar remedies tot een réveil van Open Vld leidden tot een interessant debat.

Is een ideologische herbronning bij Open Vld nodig? Wat is er geworden van de burgerdemocratie? Hoe kan een politieke partij mensen nog kansen geven en de samenleving verrijken? Waarvoor staat de nieuwe generatie? Het waren maar enkele stellingen die de debaters voor de voeten kregen geworpen.

Naar aanleiding van 'De Verklaring van Oostende', een tekst die tijdens de fractiedagen van Open Vld in Oostende op 26 september 2009 werd opgesteld om de partij een nieuw elan te bezorgen, schreef Annemie Neyts een tekst met haar standpunten, opvattingen en remedies op de Vlaamse liberale partij uit het slop te halen. We geven in de volgende bladzijden enkele uittreksels uit de tekst van Annemie die op zich al een uniek document zal worden in de geschiedenis van de Vlaamse liberalen. Annemie spaart man noch paard en legt op een bij wijlen scherpe en onverbloemde wijze de vinger op de wonden. Meteen reikt zij ook enkele suggesties aan om het liberalisme in Vlaanderen opnieuw aantrekkelijk te maken. Haar tekst draagt als titel: "Opstellen voor de toekomst".

De toekomst

De toekomst van het liberalisme in het algemeen en die van Open Vld in het bijzonder bekommeren me zeer. Ze

vormen het kader waarbinnen ik mijn politieke loopbaan heb uitgebouwd, zowel nationaal als internationaal, en ik wil dat ze blijven bloeien ook nadat ik mijn loopbaan zal hebben beëindigd. Ik heb nooit gedacht dat ik het beste was wat hen kon overkomen, eerder het tegengestelde, en daarom zijn ze me bijzonder dierbaar.

Steeds heb ik beseft dat ideologie en partij al veel langer bestaan dan ikzelf. Ik heb me als het ware ingeschreven in een geschiedenis die door anderen was aangezet, heb zelf bijgedragen tot enkele recente hoofdstukken, en koester de ambitie zowel liberalisme als partij achter te laten in betere doen dan ik ze heb aangetroffen. Voor het liberalisme lijken de kaarten mij momenteel beter te liggen dan voor de partij.

Ik weet dat ik met deze boude stelling inga tegen de velen die oordelen dat het omgekeerde waar is.

Laten we om te beginnen de Vlaamse verkiezingen tegen het licht houden van de reeks verkiezingsuitslagen van de jongste tien jaar. In de lente van 1999 behaalde de VLD (die het toen niet nodig vond zichzelf Open te noemen) een historische overwinning: we werden zo- waar de grootste partij van Vlaanderen, en de liberale partij was de grootste politieke familie van België. Iets dergelijks had zich sinds de negentiende eeuw niet meer voorgedaan.

In 1999 was ik eerst minister in de Brusselse regering, en vanaf oktober 2000, achtereenvolgens staatsecretaris en minister in de federale regering, bevoegd voor internationale handel en Europese zaken, en vanaf de zomer 2001, ook belast met landbouw. De sfeer binnen de federale regering was goed, maar niet idyllisch. Paars eindigde zelfs in mineur, met het ontslag van de Groenen enkele weken voor de verkiezingen.

Beperkte houdbaarheid

Omstreeks dezelfde tijd kondigde VLD'er Patrick Dewael, de Minister-President van de Vlaamse regering, zijn ontslag aan: hij wou deelnemen aan de Federale verkiezingen en deel uitmaken van de volgende Federale regering. Daarop volgde een herschikking onder de VLD-leden van de Vlaamse regering die aanleiding gaf tot pijnlijke commentaren

over de beperkte houdbaarheid van oudere politici en diens meer. In de pers werd inmiddels al wekenlang gespeculeerd over wie van de uittreedende federale VLD-ministers kans maakte voor de volgende ploeg. Ik werd niet tot de kanshebbers gerekend, wat weinig bevorderlijk was voor mijn gemoedsrust. Het besef dat dergelijke speculaties gevoed werden door de entourages van VLD-kopstukken, en naar alle waarschijnlijkheid door kopstukken zelf, maakte het enkel maar erger. Ondanks dit alles kwam de VLD in juni 2003 opnieuw als grootste Vlaamse partij uit de stembus te voorschijn.

Migrantenstemrecht

Na een hartstochtelijk pleidooi van Willy De Clercq om te kiezen voor verdere regeringsdeelneming, stemde een ruime meerderheid van de honderden congresgangers voor verdere regeringsdeelneming, hetgeen de aanvaarding van het migrantenstemrecht impliceerde. Karel De Gucht gaf zich echter niet gewonnen, en kondigde daags na het congres aan in De Zevende Dag dat hij in de Kamercommissie waar het wetsontwerp in behandeling was, alsnog een amendement zou indienen. De verstomming was algemeen. We hadden juist een congres achter de rug, dat in meer dan één opzicht opmerkelijk te noemen was en dat na urenlange debatten uitgemond was in een duidelijke stellingneming, en nu werd die duidelijkheid ongedaan gemaakt door de partijvoorzitter zelf. De week die daarop volgde was tragikomisch. De zittende partijvoorzitter werd gedesavouéerd door de bijeen getrommelde partijtop en tot ontslag gedwongen.

Premier Verhofstadt kondigde aan tijdelijk zelf de partij te zullen leiden, wat op eenparig ongeloof werd onthaald. Na enkele "therapeutische" gesprekken kwam de feitelijke partijleiding samengesteld uit Guy Verhofstadt, Patrick Dewael en Karel De Gucht, overeen de partijleiding toe te vertrouwen aan Europees parlamentslid Dirk Sterckx, vriend van Karel De Gucht, erg populair en algemeen gewaardeerd. Het migrantenstemrecht werd goedgekeurd en de rust leek weer te keren, maar er waren diepe wonden geslagen.

Wekenlang had de interne VLD saga de Vlaamse media bezig gehouden: er werd uitvoerig gelekt over besloten vergaderingen, belangrijke protagonisten gaven lucht aan hun wrevel en wrok, verhalen volgden elkaar op, het ene al smeüiger dan het andere. Het was geen fraai gezicht, en we stonden op luttele weken van Vlaamse en regionale verkiezingen. De kiezers oordeelden streng: we verloren verschillende procenten, en we tuimelden in de pikorde van de Vlaamse partijen verschillende sporten naar beneden. Dat gebeurde dus in juni 2004.

Ikzelf protesteerde publiekelijk tegen mijn derde plaats op de Europese lijst, een strijdplaats. Maar ik aanvaardde ze, en voerde een zeer dynamische campagne, al zeg ik het zelf. En we behielden onze drie Europese zetels. Even later nodigde ik alle medewerkers, vrienden en supporters uit om ze te bedanken en riep ik de kopstukken van de partij op om eens diep in de spiegel te kijken en te beloven dat ze "het nooit meer zouden doen". Er waren immers al stemmen opgegaan om de partijleiding uit te nodigen naar huis te gaan en de fakkel door te geven aan een jongere generatie. Ik zei daarover dat het me niet interesseerde om de carrièreplanning van de vijftigers vervangen te zien door de carrièreplanning van veertigers en dertigers. Ook riep ik op tot een diepgaande analyse van wat de oorzaken waren van onze terugval. Die werd beloofd, maar nooit gemaakt.

Dedecker

Jean-Marie Dedecker beukte constant in op de partijleiding, en was niet te paaien. Hij stelde zich eveneens kandidaat voor het voorzitterschap, maar verloor. Op zijn naam verenigde hij vanzelfsprekend al wie ontevreden waren over de gang van zaken, en dat waren er heel wat. Het beeld van een gespleten partij werd hierdoor aanzienlijk versterkt. Merkwaardig genoeg behaalde ik twee keer na elkaar meer stemmen voor het lidmaatschap van het partijbureau dan Jean-Marie Dedecker. Aangezien de leden meerdere stemmen moeten uitbrengen voor deze verkiezingen, lijkt het me zeer waarschijnlijk dat behoorlijk wat mensen zowel voor Jean-Marie als

voor mij hebben gestemd.

Als dat juist is, betekent dit dat het beeld van een partij verscheurd tussen een linkse en een rechtse vleugel, niet klopt, want op vele punten zijn Dedecker en ik tegenpolen van elkaar. De idylle tussen de media en de VLD was intussen echter allang bekoeld. Ongeveer tien jaar lang hadden we genoten van een gunstig vooroordeel bij de meeste media. Tien jaar is erg lang, uitzonderlijk lang, en vanzelfsprekend blijft zo iets niet duren. Onze kopstukken veranderden echter niets aan hun mediagedrag. Ze bleven om de zoveel weken grote interviews geven, waarin het vooral over henzelf ging eerder dan over de partij. Zij bleven hoog scoren in de politieke pop polls, maar de partij had de grootse moeite om boven de 18% kiesintenties te geraken.

De lange crisis

Uiteindelijk vroeg de Koning aan Guy Verhofstadt om een regering te vormen. Hij aanvaardde, tot uiterlijk maart

2008. Tijdens heel die periode, van juni 2007 tot maart 2008, was er geen ruimte voor een normaal partijleven. De toevoeging van het predicaat "OPEN" aan onze naam had niet gezorgd voor een nieuw elan. In maart 2008 werd Yves Leterme dan eindelijk premier. De hypotheek van de staatshervorming was echter allerminst gelicht, wel integendeel. Het was al splitsing van het kiesarrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde wat de klok sloeg. De Vlaamse Kamerleden staken willens en wetens het vuur aan de lont door in een Kamercommissie de splitsing goed te keuren, en daarna de Franstaligen bijna publiekelijk te smeken om het ene belangenconflict na het andere in te roepen, om aldus de verdere behandeling van het wetsvoorstel te vertragen.

De campagne van 2007

De zorgvuldig opgebouwde spanning rond de politieke rentree van Guy Verhofstadt, die in maart 2008 had aangekondigd een jaar lang te zullen

zwijgen, werd niet ingepast in de Open VLD campagne. Waarom dat niet is gebeurd, weet ik niet, maar het was jammer. Begin april 2009 ontvouwde Guy Verhofstadt dan zijn campagne, met de slogan, de Hoop, de Kracht, de Visie. Prachtig vond ik hem, en ik had eigenlijk verwacht dat dit meteen de slagzin van gans de Open VLD zou worden. Niet dus. Opnieuw weet ik niet waarom.

De campagne zelf was een zoveelste heruitgave van een formule die al vele malen was gebruikt. Het campagne-materiaal bood totaal geen verrassing meer en oogde als een bleke doordruk van wat al verschillende keren eerder was verspreid. Wat in 1999 gloednieuw en nooit gezien was, was nu versleten en overigens overgenomen door andere partijen. Ook onze congresformule bleek tot op de draad versleten. De deuren gesloten houden tot er voldoende volk is bijeengepakt in de hall om een overrompeling te suggereren, verandert daar niets aan.

Evenmin wil ik de individuele interviews onvermeld laten, die de campagne voortdurend hebben doorkruist en finaal ondergesneeuwd. Tot overmaat van ramp werd vlak voor de laatste rechte lijn radicaal van koers veranderd. Waar eerst niet was ingegaan op de uitdaging van CD&V om ook met één kopman naar de Vlaamse verkiezing te gaan, werd plots Dirk Van Mechelen vooruit geschoven. Ofwel had men dat maanden eerder moeten doen, ofwel had men moeten doorbijten en tot op het einde onze ganse ploeg goede ministers tegenover de ene kopman plaatsen. Nu werd Dirk Van Mechelen totaal overbodig voor de leeuwen geworpen. Dat die hem geen schijn van kans zouden geven, was voorspelbaar. Van koers veranderen vlak voor de eindmeet leidt altijd tot rampspoed. En zo geschiedde.

Herbronnen?

Wanneer een politieke partij het minder goed doet bij verkiezingen, klinkt dikwijls de roep om te herbronnen, dat wil

zeggen om terug te keren tot de essentie van de boodschap, tot de basisideologie. De electorale neergang zou te wijten zijn aan het verlaten of verwateren van de basisideologie.

Tijdens de jongste partijcongressen heb ik de indruk gekregen dat het basis liberalisme gereduceerd werd tot een receptenboekje: privé is goed; publiek is slecht; lasten moeten verlaagd worden; mensen moeten aangezet worden tot meer zelfredzaamheid; de sociale zekerheid is een vangnet, geen hangmat... Elk van deze ideologische congressen was aanleiding tot een radicalisering van de partijboodschap. Radicalisering die telkens in de smaak van de kiezers leek te vallen, en de partij electorale winst opleverde. De radicalisering richtte zich tegen de gevestigde machten, met de zuilen en hun componenten als geliefkoosd doelwit. Wanneer de partij in de oppositie zat, was deze boodschap vrij eenvoudig uit te dragen. Eenmaal in een meerderheid echter, botsten we op de weerstand van een, enkele of alle co-

alitiepartners die niet geneigd waren de zuilen eigenhandig af te breken. Telkens opnieuw heeft dit geleid tot electoraal verlies. Diegenen die tijdens de oppositie jaren hun hoop hadden gesteld op de partij om "de dingen te veranderen", verlieten ons opnieuw "omdat het niet snel ging", of omdat we er niet in waren geslaagd om "voldoende het verschil te maken".

Na een electorale terugval, wordt geradicaliseerd, liefst vanuit de oppositie (omdat dit het makkelijkst is); daarop volgt electoraal succes (groot of bescheiden); dit leidt tot regeringsdeelname; de partij slaagt er slechts gedeeltelijk in de radicale beloften in te lossen; daarop haken de kiezers in min of meer grote getallen af. En de cyclus kan herbeginnen.

Ideologie

De ideologie is een hulpmiddel dat de partij in staat moet stellen (maatschappelijke) problemen te helpen oplossen. Ideologie is slechts dienstig voor zover

ze helpt problemen op te lossen die zich buiten haar en los van haar stellen. De ideologie zelf is niet de oplossing. Ideologie is noch het uitgangspunt, noch de eindbestemming. Meer ideologie biedt hoegenaamd geen garantie voor betere oplossingen.

Wanneer de realiteit niet blijkt te stroken met de voorop gezette ideologie, dan wordt beschouwd dat het de realiteit is die in de fout ging en moet bijgestuurd worden. De geschiedenis en de actualiteit bieden ontelbare voorbeelden van de aberraties en gruwelen waartoe deze benadering van ideologie (met inbegrip van nationalistische ideologieën) heeft geleid.

Een politieke partij heeft tot doel de mensengemeenschap, de polis, zo goed als mogelijk te besturen en haar ideologie is daarbij een hulpmiddel. Haar opperste doel kan dus niet zijn altijd maar meer en zuiverder ideologie te produceren en steeds strenger te waken over de stipite naleving ervan.

Toegepast op Open VLD betekent dit dat de oplossing niet te vinden is in een aanscherpen van de liberale ideologie, los van de realiteit. De oplossing ligt veeleer in het verbeteren van haar bekwaamheid om problemen aan te pakken en op te lossen. De kiezers hebben zich immers van Open VLD afgekeerd omdat ze niet langer geloofden dat Open VLD bij machte is om de problemen van vandaag concreet op te lossen. Het produceren van een manifest zal daar op korte termijn weinig aan veranderen.

Bij onze werking van de jongste jaren zijn we immers nog maar zelden vertrokken vanuit de realiteit, vanuit de problemen zeg maar. Meestal zijn we vertrokken vanuit het eigen programma, vanuit de eigen geloofspunten. Soms zijn we zelfs niet daarvan vertrokken, maar vanuit de waan van de dag, of vanuit de zorg om ons te onderscheiden van de andere partijen. Ook hebben we ons niet zelden laten leiden door de zorg de kiezers te behagen. Dat we aldus het initiatief uit handen gaven, en kozen voor een reactieve eerder dan voor een proactieve benadering hebben we niet ingezien. De redenering was bedroevend simplistisch. In onze zorg om een grote volkspartij te worden of

te blijven, zijn we de openbare opinie, de kiezers dus achterna gaan lopen. Op die wijze hebben we verzaakt aan onze rol van wegbereider, en hebben we onszelf veroordeeld tot de rol van volgeling, naloper.

Verhofstadt

Als weinig anderen bezit Guy Verhofstadt de gave om de oorzaken van maatschappelijk onbehagen aan te voelen en mogelijke oplossingen aan te dragen. Dertig jaar geleden, voelde hij aan dat de bevolking de betutteling beu was, en eigen keuzes wou maken, zeker in de private levenssfeer, maar niet alleen daar. In het begin van de jaren negentig voelde hij aan dat de mensen burgers waren geworden, die het eigen leven in handen wilden nemen. Toen hij het eerste burgermanifest publiceerde, smaalde men om het woord "burger" dat al te zeer zou verwijzen naar de burgerij van de negentiende eeuw. Al snel ging iedereen het woord burger gebruiken, als een evidentie.

Verhofstadt is een mens en dus onvolmaakt. Zijn vermogen om op til zijnde kantelmomenten aan te voelen, is groot. Zijn vermogen om scherpe analyses te maken, is dat evenzeer.

Zijn voluntarisme om oplossingen aan te dragen is zelden gezien. Zijn vasthouden aan bepaalde recepten (de zijne) was en is misschien nog steeds even groot.

Niet altijd terecht, en soms nodeloos veel energie opslorpend. Verhofstadt heeft lange tijd veel moeite gehad om te aanvaarden dat een halve oplossing beter is dan helemaal geen oplossing. Niemand kan echter betwisten dat hij nog steeds de bekwaamheid bezit om problemen te onderkennen, ze scherp te ontleden en om oplossingen voor te stellen. Deze aanpak moet ons inspireren bij de vernieuwing van onze partijwerking.

Oplossingen?

Verhofstadt is een mens en dus onvolmaakt. Zijn vermogen om op til zijnde kantelmomenten aan te voelen, is groot. Zijn vermogen om scherpe analyses te maken, is dat evenzeer.

Zijn voluntarisme om oplossingen aan te dragen is zelden gezien. Zijn vasthou-

den aan bepaalde recepten (de zijne) was en is misschien nog steeds even groot.

Niet altijd terecht, en soms nodeloos veel energie opslorpend. Verhofstadt heeft lange tijd veel moeite gehad om te aanvaarden dat een halve oplossing beter is dan helemaal geen oplossing. Niemand kan echter betwisten dat hij nog steeds de bekwaamheid bezit om problemen te onderkennen, ze scherp te ontleden en om oplossingen voor te stellen. Deze aanpak moet ons inspireren bij de vernieuwing van onze partijwerking.

De kwestie van de cumul van mandaten. Voorstellen om bijvoorbeeld de cumul van een uitvoerend gemeentelijk mandaat met een parlementair mandaat te verbieden, is slechts geloofwaardig wanneer onze eigen mandatarissen daar vervolgens ook naar handelen. Iets met woorden belijden, en met daden logenstraffen, is immers dodelijk voor de geloofwaardigheid. Ik kies dit voorbeeld met opzet, omdat we er al minstens twintig jaar mee worstelen, en geen enkele oplossing echt heeft gewerkt. Het zou ook kunnen dat we moeten vaststellen dat de echte problemen door iets anders veroorzaakt worden dan door het cumuleren van mandaten.

Geluk

Als liberalen moeten we ons eerst en vooral afvragen of we "het algemeen" inderdaad zo ruim zien, en wat daarvan de gevolgen zijn voor de politieke praktijk. We moeten dat zeer concreet en praktisch bekijken, niet enkel theoretisch. We zouden ons daarbij niet mogen beperken tot de eigen omgeving, en de enge bestuurseenheden waarin we leven, maar moeten dat ook op schaal van de hele mensheid bekijken. Dan wordt het verhaal al heel wat minder eenvoudig. Ook moeten we ons buigen over "the pursuit of happiness".

De integrale tekst van Annemie Neyts is op aanvraag te bekommen: bureau.annemieneyts@annemie.eu

Moeilijke mediakritiek in Vlaanderen

'Hoe schadelijk is journalistiek voor uw gezondheid?'

Communicatiewetenschapper Frank Thevissen en filosoof Johan Sanctorum nodigden een reeks toonaangevende auteurs uit om de Vlaamse media- en journalistieke wereld grondig door te lichten. Het resultaat is een boek boordevol kritische reflecties over wat zich voor en achter de schermen van de zogenaamde 'vierde macht' in Vlaanderen afspeelt.

"Een verzameling van essays, wars van vooroordelen en taboes, die ogen openen en wenkbrauwen doen fronsen. Een boek dat, hoe kan het anders, niet overal op gejuich zal worden onthaald ...", zo omschrijft uitgever André Van Halewyck het jongste boek 'Media en journalistiek in Vlaanderen. Kritisch doorgelicht'.

Doodgezwegen

En dat is het minste wat je van het boek kan zeggen: niet op gejuich onthaald. Op de persvoorstelling in het Kasteel van Huizingen was er nauwelijks media-aandacht, wat al sterk deed vermoeden dat de inhoud van het boek door de Vlaamse journalistiek niet bepaald zou gesmaakt worden. Toch kreeg de uitgever tal van aanvragen van redacties binnen om een recensie-exemplaar te krijgen. Tot drie per redactie. Van enige ernstige journalis-

tieke weerslag was evenwel nergens iets te bespeuren. Het boek dat het slachtoffer werd van het onderwerp waarover het boek ging... Gelukkig is het boek nog te koop. Vrij te koop.

De auteurs

In de verschillende bijdragen worden ook verschillende invalshoeken genomen. VRT-producer Jan Neckers belicht de politieke correctheid en de objectiviteit bij de VRT. Blogger Luc Van Braekel gaat dieper in op de burgerjournalist die een grote toekomst heeft en de klassieke beroepsjournalist zal verdringen. Een andere blogger, Filip Van Laenen buigt zich over het fenomeen van de electorale peilingen in de kranten en het 'stuitend amateurisme' waarmee ze door journalisten worden geïnterpreteerd. VRT-radiojournalist Jef Lambrecht klaagt aan dat het nieuws meer en meer maatwerk wordt, ook bij de zogenaamde kwaliteitspers. Communicatieprofessor Frank Thevissen, zet zich af tegen de opmars van de nepjournalistiek: formats, rubrieken en zelfs complete media die in functie van doelgroepen worden opgestart. In de bijdrage van Bert Cornelis wordt een licht geworpen op de evolutie in het krantenlandschap. De auteur is niet bijster optimistisch over de nieuwe uitgevers. Als geldgewin hét criterium wordt, en de krant haar cachet van voornaamheid opgeeft, maakt ze zichzelf vroeg of laat overbodig. VRT-journalist Siegfried Bracke helpt het vooroordeel dat 'populaire' media per definitie oppervlakkige eenheidsworst brengen, de wereld uit. De Vlaamse media zijn volgens hem in goede gezondheid. Reclameman Wim Schamp draait een en ander om en raadt de

hedendaagse kwaliteitspers aan zich wat meer te spiegelen aan de populaire pers waar veel meer de nieuwswaarde van de feiten op zich primeert. Journalist Karel Anthierens pleit ervoor dat journalisten het initiatief opnieuw naar zich toehalen en de marktlogica ondergeschikt moet zijn. Een andere bijdrage van Frank Thevissen heeft het over de toenemende symbiose tussen het journalistieke en het politieke milieu. Journalist Jef Turf is van mening dat er in Vlaanderen geen persvrijheid bestaat en alles door het economische en politieke establishment wordt gedictieerd. Gewezen VRT-journalist Guido Naets pleit er voor dat de media meer de vrije meningsuiting moeten aanhangen en uitdragen in plaats van achter het politiek correcte aan te gaan. Filosoof Johan Sanctorum bekijkt de media en het cordon rond het Vlaams Belang. Hetzelfde doet journalist Jos De Man naar aanleiding van het Blok-arrest. In een opvallende bijdrage schetst journalist Roger Van Houtte zijn verhaal van hoe hij op Gazet van Antwerpen de laan werd uitgestuurd wegens zijn vermeende banden met Vlaams Belang-politica Marie-Rose Morel.

Voor inleider Carl Devos is het geen overbodige luxe dat er een boek vol mediakritiek verschijnt. "Het kan een remedie zijn tegen het laag vertrouwen dat de burger vandaag in journalisten stelt." Het boek is ten slotte vooral uniek omwille van zijn cover: een knipoog naar een pakje sigaretten van Marlboro. Met de toestemming van de tabaksfabrikant. Naar aanleiding van de publicatie van het boek werd een pr-video gedraaid. Het loont de moeite hem eens te bekijken op <http://www.youtube.com/watch?v=GJ2A3yIRP4M&feature=autofb> Johan Sanctorum en Frank Thevissen (red.), Media&Journalistiek in Vlaanderen. Kritisch doorgelicht. Uitg. Van Halewyck; 384 blz.; 25 euro.

De knipselmappen van Willy De Clercq

“Heeft de Belgische staat geld tekort of niet? Volgens zogenaamde ‘goed ingelichte bronnen’ is de staat failliet, moet ze geld lenen om de ambtenaren te betalen, moet ze de banken ter hulp roepen, enzovoort.” Dat staat te lezen in de inleiding van een interview met Willy De Clercq dat in april 1961 verscheen in het Brusselse weekblad *Pourquoi Pas?* Het is het eerste knipsel dat we aantreffen in het omvangrijke knipselarchief dat Willy De Clercq bijhield tot 2003 en aan het Liberaal Archief overmaakte.

Willy De Clercq werd in Gent geboren op 8 juli 1927, ging na de oorlog rechten studeren aan de Gentse universiteit en werd meteen actief in de liberale studentenbeweging als lid van het Liberaal Vlaams Studentenverbond. Hij trouwde in 1953 met Ferdinando Fazzi en werd hetzelfde jaar gemeenteraadslid in Gent. Vijf jaar later werd hij tot volksvertegenwoordiger verkozen. Hij bleef dit tot in 1985. Begin de jaren zestig maakte hij voor het eerst deel uit van een regering, namelijk als staatssecretaris van Begroting. Later werd hij nog een paar keer vice-eerste minister en minister van Financiën. In 1985 werd hij Europees commissaris voor Buitenlandse Betrekkingen en Handelspolitiek en vier jaar later Europees parlements lid. Daarnaast vervulde hij tal van functies binnen en buiten de liberale partij.

Rijk archief

Zijn rijke loopbaan leverde een rijk archief op. Dat berust in het Liberaal Archief. Een paar onderdelen zijn al toegankelijk voor onderzoekers. Dat is bijvoorbeeld

het geval voor de zeer uitgebreide collectie persknipsels die start in april 1961 en doorloopt tot 2003. Willy De Clercq verzamelde in de loop van zijn loopbaan ook 6.000 foto's. Verder schonk hij aan het Liberaal Archief een belangrijk deel van zijn bibliotheek. Het gaat om 700 boeken, waarvan de meeste gewijd zijn aan het liberalisme, Europese vraagstukken, economie en fiscaliteit. Er zit ook een Chinees boek bij, met een foto van Willy De Clercq, waarvan de precieze inhoud ons nog niet duidelijk is.

Toegankelijke dichters zijn zeldzaam. De meeste poëten krijgen hun chimerische hersenspinsels niet aan de straatstenen kwijt. Marc Pairon (° 1959) heeft daar nooit problemen mee gehad. Vooral de laatste tijd niet. Het jaar is niet eens voorbij en er verschenen in 2009 al acht dichtbundels van Pairon. Ze vliegen de deur uit. Waar andere dichters zich in de handen wrijven met enkele honderden exemplaren gaan de dichtbundels van Pairon met duizenden de deur uit. Niet kwaad voor een selfmade man met een geëmotioneerd leven achter de rug.

Marc Pairon in de kijker

Ontdekt door de Pink Poets

Door familiale omstandigheden zat hij slechts tot zijn vijftiende op de schoolbanken. Zijn verdere tienerjaren bracht hij als clochard door, zwerend door Europa. In de Pyreneeën overleefde hij in de meest precaire omstandigheden. Wanneer hij af en toe naar België terugkeerde, voorzag hij in zijn levensbehoeften door het verkopen van gestencilde teksten in Antwerpse cafés. Zijn singuliere stijl trok de aandacht van Nic van Bruggen en diens entourage van de Pink Poets. Hun poëzie stond nu eenmaal ook in het teken van schoonheid, elegantie en kunstmatigheid waarbij vormelijke verfijning en stilistische decoratie hand in hand gingen met een verheven toon, die soms een sacrale allure aannam. Pairon voelde zich apert aangetrokken door hun combinatie van dandyisme, decadentie, romantiek, estheticisme en taligheid. Pairon dweept met de Pink Poets hoewel hij er geen behoefte aan had om zich bij hen aan te sluiten. Het onderscheid tussen officiële en marginale poëzie was tot de helft van de jaren 1980 niet erg duidelijk. Alleen de uitgeverij Manteau zorgde voor enig poëtisch literair prestige. Daaronder liepen kleine initiatieven en reeksen als Colibrant, Yank Poëzie Reeks, Sonnevillie, Contramine, Pink Editions, Dante, 't Kofschip en Soethoudt. Deze laatste publiceerde in 1981 SPLINTERS en KOUSEN WASSEN, Pairons debuut. Het was overigens Nic van Bruggen die de eerstelling van Pairon de hemel in prees ("Pairon schrijft poëzie alsof hij Pegasus zelf de teugels aanbond"). Pairon kreeg gratificerende kritieken.

Zo vroeg hij enkele jaren later op de Antwerpse Boekenbeurs de aandacht voor zijn verhalenbundel STELLINGNAME OVER DE HOMOFIELE NEIGINGEN VAN ZEEPAARDJES IN DE KOUDE GOLFSTROOM VAN GIBALTAR door als een levend standbeeld op een ronddraaiend voetstuk te gaan staan, net zo gekleed als op de omslagfoto. Pairon ondernam hiermee, geassisteerd door de altsaxofonist Mike Zinzen, een geslaagde tournee door Vlaanderen en Nederland. Toen werd het stil. Hij zou de volgende twee decennia niets meer publiceren, het epos 100 KANTEKENINGEN BIJ EEN ONVERWACHTE NACHT niet meegerekend in 1994, om plots in 2006 weer op te duiken met het 750 pagina's tellende kunstboek ART

DECO CERAMICS MADE IN BELGIUM, binnen zijn genre een bestseller, verdeeld in 38 landen en intussen aan een derde druk toe.

In een roes

In een opgewonden roes greep Pairon vorig jaar opnieuw naar de pen voor vier bundels: MIJN THUIS IS WAAR MIJN STELLA STAAT, JIJ BENT MIJN ENERGIE, PRATEN WERKT en GELUK ZIT SOMS IN EEN KLEIN KOEKJE. In de vier dichtbundels, die dit jaar verschenen, staat de vrouw en de liefde centraal.

ONTBIJT OP BED bevat ook 'Aanteekeningen uit 'Dag- & nachtboek', naast zijn aan Nic van Bruggen opgedragen 'Litanie'. Van Bruggen schreef dit langste liefdesgedicht uit de Vlaamse poëzie tussen 1977 en 1984. Pairons versie verscheen dit jaar, samen met die van Nic van Bruggen, onder één band, in LITANIE.

FRANSE ZOENEN zijn dichterlijke annotaties uit het 'Dag- & Nachtboek', in Parijs geschreven, en bevat ook de 'Gepijnigde verzen'. TOP 50 INTIEMSTE LIEFDESVERZEN! kan men als een soort apotheose lezen van zijn vorig werk.

John RIJPENS

FRANSE ZOENEN (90 blz.), ONTBIJT OP BED (111 blz.) en TOP 50 INTIEMSTE LIEFDESVERZEN! (60 blz.) zijn uitgegeven door de Stichting Charles Catteau; LITANIE (84 blz.) door Poëziecentrum Gent.

Ierland's "ja" is Britse boobytrap voor EU

De fut was er al snel uit. Al na de eerste exit-polls was de Europese Unie zeker dat Dublin zijn afwijzing van het Verdrag van Lissabon vorig jaar hertekende in volle steun. Een tweederde meerderheid kun je bezwaarlijk anders omschrijven. En toch blijven er donderwolken hangen boven de Unie.

Ierland had nee gezegd om drie redenen. Er was een binnenlandse afrekening aan de gang, die toenmalig taoiseach (eerste minister) Bertie Ahern van de conservatieve Fianna Fáil al de kop had gekost zes weken voor de eerste (grondwettelijk verplichte) volksraadpleging over de Europese rechtsregels. Ierland eiste bovendien opt-outs, uitzonderingsmaatregelen zoals Groot-Brittannië en Denemarken die bij het Verdrag van Maastricht gekregen hadden; die sloegen op de militaire neutraliteit van het land, zedelijkheidsregels (verbod op vruchtafdriving en homohuwelijk bv.), en het behoud van zijn lagere aanslagvoeten voor het bedrijfsleven.

Onleesbaar

De kaarten waren zestien maand later evenwel helemaal herschud. De nieuwe eerste minister, David Gowen, leerde al snel van zijn fouten. Tien hij aantrad erkende hij openlijk de verdragstekst niet eens gelezen te hebben – en wie zal hem ongelijk geven? Het is een onleesbaar stuk voor technocraten en juridische komanneukers. Maar de implicaties reiken wel ver, en dat heeft in zijn standvastigheid Cowen in zijn voordeel weten om te buigen. Hij kreeg bovendien op de Top van Brussel eind vorig jaar alle toezeggingen waar de Ieren om gevraagd hadden. En Ganleys ster verbleekte snel: hij slaagde er niet in een zetel te veroveren bij de Europese verkiezingen, en zijn tweede nee-campagne was al besmet nog voor hij begon.

Veel wezenlijker nog was de weerslag van de internationale kredietcrisis. Plots beseften de Ieren dat hun vastgoedblaas evengoed ontploft was als die van IJsland. Dat de sterkte van hun economie vooral afhing van de Europese verbanden. Dat werkloosheid en teruggang en begrotingstekorten alleen door de Unie konden opgevangen worden, zonder een sociaal

bloedbad achter te laten. We mochten, zoals mede-opsteller van de verdragstekst Jean-Luc Dehaene zei, "de Lehman-Brothers wel dankbaar zijn voor hun verwoestende ondergang".

Eigenbelang

Het 'ja' is dan ook afgedwongen. If you can't beat them, join them. En dat is wat de Ieren hebben gedaan. Ze keken in hun portemonnee, en beseften meteen waar hun eigenbelang lag. In Brussel. De vraag is alleen of het Ierse ja niet te laat komt. Want hoewel het Duitse Grondwettelijk Hof zijn bezwaren had ingetrokken, wat meteen ook Merkel (zeker na haar verkiezingsoverwinning) voorgoed over de streep trok, blijven er nog gieren in de lucht hangen. De aasgier is Vaclav Klaus, een "gepatenteerde provocateur" (dixit alweer Dehaene), die met alles wat in zijn macht ligt probeert de ratificatie in zijn eigen land, Tsjechië, op de lange baan te schuiven.

Klaus wil tijd winnen, want nu al moet de oude commissie Barroso (die zelden blijk gaf van vinnige initiatiefbereidheid, en nu met dezelfde stuurman schreierige smeekbedes deed voor het Parlement om toch maar "het voordeel van de twijfel te krijgen") langer voort doen dan gepland. In principe had op 1 november de nieuwe commissie moeten aantreden. Maar dat kan niet meer lukken, en Karel De Gucht hoopt tegen 1 januari een tweede adem te vinden. Dan kan de commissie na ratificatie door de 27 onder het nieuwe systeem van start gaan. Er komt dan een permanente voorzitter van de Raad, een 'minister van buitenlandse zaken', maar macht ook voor het Parlement.

Verhofstadt

Daar zal nog een hartig woordje over vallen, want de tactiek van Klaus is duidelijk: lang genoeg wachten tot aan

de Britse verkiezingen. Het staat in de sterren geschreven dat de conservatieve Labour van de troon gaan stoten, en partijleider Cameron heeft uitdrukkelijk beloofd desgevallend ook in Groot-Brittannië alsnog een volksraadpleging te zullen houden over Lissabon. Het wordt dus een race tegen de tijd, met heel wat manoeuvres achter de schermen. Zal men de Tsjechen paaien met belangrijke posities? Het kan, maar een Dehaene rekt meer op intern verzet in Tsjechië zelf, dat afstevent op "een diepgaande grondwettelijke crisis" als Klaus dwars blijft liggen. Of worden de Britten uitgekocht met een troostprijs voor Tony Blair, die dan de eerste permanente Raadsvoorzitter kan worden (voor 2,5, zelfs 5 jaar)? Als het van de Belgische regering afhangt is dat niet zo zeker. "Een land dat niet eens het hele acquis communautaire overneemt (de sociale opt-out), kan niet in aanmerking komen om de Europese leider te leveren", zei Karel de Gucht. "Een man uit een land dat al twee keer een Belgisch kandidaat-commissievoorzitter – Dehaene en Verhofstadt – heeft afgeschoten moet niet direct op onze medewerking rekenen", zei premier Van Rompuy, die meteen de berichten uit Le Monde als zou ook zijn naam circuleren afdeed als een kwakkel. Hoewel. Het lijstje is dunnetjes geworden, Oost-Europa valt af, de grote landen houden zich gedeisd, Portugal (Barroso) en Denemarken (Rasmussen bij de NAVO!) zijn uit beeld. Het kringetje wordt klein, heel klein. De Benelux allicht – en Balkenende ligt niet goed, Juncker is over zijn hoogtepunt heen. Er zal de komende maanden flink gepokerd worden om de machtsevenwichten te bewaren, en niemand voor het blok te zetten. Wat uiteindelijk dan toch weer de Amerikanen onrechtstreeks ten goede komt, want de zwaktes van Europa blijven bestaan.

Lukas De Vos

Niet de gezondheidszorg is kostelijk, maar de mens is kostbaar

In Volksbelang van september 2009 geeft Egbert Lachaert een aantal recepten om onze sociale zekerheid te redden. Dat er problemen zijn met de financiering en met het bedrag van de uitkeringen, zal niemand ontkennen; dat het stelsel op sommige punten aan modernisering toe is al evenmin en de Liberale Mutualiteiten zijn bereid om daar mee over na te denken. Ze gaan evenwel niet akkoord met de oplossingen die Egbert Lachaert voorstelt.

Met scherp schieten op de ziekenfondsen omdat ze verschillende taken combineren, is weliswaar een donkerblauwe, maar helaas al te goedkope tactiek die aan een aantal zaken voorbijgaat. Het argument dat de grote ziekenfondsen in dit land door hun betrokkenheid in de exploitatie van ziekenhuizen en van poliklinieken rechter en partij worden, klopt uiteraard. Hierbij moet wel opgemerkt dat dit echter niet voor alle ziekenfondsen geldt: de Liberale Mutualiteiten klagen deze situatie overigens zelf al tientallen jaren aan! Egbert Lachaert gaat echter wel te kort door de bocht met de bewering dat de factuur voor een bepaalde overconsumptie steevast op de ziekteverzekering afgewimpeld wordt: alsof de ziekenfondsen daar de schuld van zouden zijn. De ziekenfondsen zijn juist op verschillende manieren actief om de uitgaven juist binnen de perken te houden – opdrachten die overigens wettelijk vastgelegd zijn.

Responsabilisering

Vooreerst worden zijzelf – en onrechtstreeks ook hun leden! – via het mechanisme van de responsabilisering financieel gestraft indien de uitgaven voor gezondheidszorgen in een bepaald jaar hoger liggen dan voorzien. In dat geval moeten ze immers 25% van de budgetoverschrijding waarvoor zij verantwoordelijk zijn, terugbetalen aan het stelsel. Indien ze daarentegen minder uitgeven dan voorzien – indien ze dus zuiniger gewerkt hebben – mogen ze, als bonus 2% van wat ze niet uitgegeven hebben, houden. Voor alle duidelijkheid: dit

zijn geen extra inkomsten waarover de ziekenfondsen vrij kunnen beschikken, maar ze moeten dit geld storten in hun reservefonds dat dan weer dient om tussen te komen in geval van een tekort. Men moet overigens weten wat men wil: in september nog verweet artsleider Marc Moens de ziekenfondsen volkomen ten onrechte dat ze via dat mechanisme de patiënten noodzakelijke zorgen zouden onthouden. Dit betekent uiteraard niet dat de Belgische ziekenfondsen – in tegenstelling tot de Amerikaanse verzekeringsmaatschappijen – alles in het werk zouden stellen om te beletten dat hun patiënten de nodige zorgen krijgen, maar wèl dat ze nagaan of er geen overbodige – lees dubbele – onderzoeken of behandelingen gebeuren. Dat brengt ons meteen bij het tweede argument: de ziekenfondsen behartigen juist de belangen van hun leden: via de verschillende overlegorganen in het RIZIV zorgen zij er samen met de verstrekkers voor dat de patiënten de best mogelijke verzorging krijgen tegen de best mogelijke prijs. Dit overlegmodel bewijst overigens al zijn nut sinds het einde van de tweede wereldoorlog!

Noodrem

In de derde plaats maken de ziekenfondsen, samen met de verstrekkers en de sociale partners, deel uit van de Commissie voor Begrotingscontrole die tot taak heeft om voor elke maatregel die genomen is de financiële haalbaarheid te onderzoeken. Diezelfde commissie moet ook aan de noodrem trekken indien de begroting

dreigt te worden overschreden.

Het opsplitsen van de ziekenfondsen in onderdelen die afzonderlijk opereren, zodat de consument 'een gezonde keuze heeft en de belastingbetaler en de staat zelf een beter zicht krijgen op de kosten' gaat misschien wel op voor multinationals, maar zeker niet voor de ziekenfondsen wegens de bijzondere plaats die zij bekleden in de gezondheidssector. Wanneer de ziekenfondsen bijv. zouden worden verplicht om hun aanvullende diensten in aparte entiteiten onder te brengen, gaat men voorbij aan het feit dat die aanvullende diensten er niet zomaar gekomen zijn, maar dat ze wel degelijk leemten opvullen waarvoor geen geld is in het verplichte stelsel. Verplichte en aanvullende verzekeringen werken overigens als communicerende vaten: van zodra bepaalde zaken door de verplichte verzekering worden vergoed, verdwijnen ze uit de aanvullende. Dit was in het recente verleden zo voor het endoscopisch en het viscerosynthesemateriaal en voor bepaalde tandzorgen. Door hun vertegenwoordiging in het RIZIV houden de ziekenfondsen de vinger voortdurend aan de pols en hebben zij al een expertise opgebouwd van meer dan een halve eeuw! Als liberaal mutualisten zien wij dan ook niet in hoe banken of De Post deze taken vanuit het niets efficiënter zouden kunnen aanpakken. Ten slotte nog dit voor wat de kostprijs betreft: de ziekenfondsen zijn ook geresponsabiliseerd voor de kwaliteit van hun werking. Blijft die in gebreke, dan krijgen ze daar het jaar nadien de rekening voor gepresenteerd door een vermindering van hun administratiekosten, om nog niet te spreken van de verschillende boetes die het RIZIV kan opleggen ...

Geert MESSIAEN,
Secretaris-Generaal van de
Landsbond van Liberale
Mutualiteiten